

MODÜL

15

Yasal Sorumluluk ve Sigorta

Kazanın hukuki, cezai ve idari sonuçlarını ve 2026 zorunlu sigorta teminatlarını somut olaylarla öğrenmek.

10 konu slaytı • 3 soru

Sigortanın temel kavramları

Sigorta ve prim

Ani ve beklenmedik bir riskin, önceden ödenen prim karşılığında sigorta şirketine devredildiği iki taraflı sözleşme. Prim, bu güvencenin satın alma bedelidir.

Poliçe

Sözleşmenin yazılı belgesi: taraflar, risk, prim, teminat limitleri, süre. Sözlü poliçe olmaz. Aksi yazmadıkça Türkiye saatiyle öğlen 12:00'de başlar ve biter.

Zeyilname

Poliçe yürürlükteyken yapılan her değişiklik için düzenlenip poliçeye eklenen belge. Poliçenin aynı şartlarla yenilenmesine ise temditname denir.

ÖRNEK Kayseri'de 4 kamyonu olan bir nakliyecisi her yıl trafik sigortası primi ödüyor; kamyonlardan biri kazaya karışınca karşı aracın hasarını sigortacı ödüyor.

ÖRNEK 1 Mart 12:00'de başlayan poliçe ertesi yıl 1 Mart 12:00'de biter: o gün 10:30'daki kaza eski poliçeden, 14:00'teki kaza yenilenen poliçeden ödenir.

ÖRNEK Mart'ta sigortalanan 16+1 minibüs Haziran'da personel servisine başladı: yeni poliçe değil, zeyilname düzenlenir ve prim farkı alınır.

Kaynak: ZMSS Genel Şartları · 5684 s. Sigortacılık Kanunu

Değerlendirme sorusu 39

Düzenlenmiş bir poliçeye, geçerlilik süresi içinde yeni bir şart eklenmesi gerektiğinde hangi belge düzenlenir?

A

Yeni poliçe

B

Aşkın poliçe

C

Temditname

D

Zeyilname

Cevap D. Süre içindeki her değişiklik zeyilname ile poliçeye eklenir. Temditname poliçenin yenilenmesidir; aşkın sigorta ise değerin üstünde yapılan sigortadır.

Trafik sigortası (ZMSS) 2026 teminatları

Teminat / araç grubu	Kişi veya araç başı	Kaza başı
Maddi zarar (tüm araçlar)	400.000 TL (araç başı)	800.000 TL
Sağlık gideri — otomobil, taksi	3.600.000 TL (kişi başı)	18.000.000 TL
Sakatlanma ve ölüm — otomobil	3.600.000 TL (kişi başı)	18.000.000 TL
Kamyon, kamyonet, çekici	3.600.000 TL (kişi başı)	36.000.000 TL
Minibüs (10-17 koltuk)	3.600.000 TL (kişi başı)	En az 8.080.000 TL
Otobüs (18-30 koltuk)	3.600.000 TL (kişi başı)	En az 21.008.000 TL
Otobüs (31 ve üzeri koltuk)	3.600.000 TL (kişi başı)	En az 42.015.000 TL

Kaza başı bedeni limitler sağlık ve sakatlanma-ölüm için ayrı ayrı uygulanır. 2025'te maddi 300.000 TL, bedeni 2.700.000 TL idi.

Kaynak: SEDDK duyurusu, Aralık 2025 · 1.1.2026'dan itibaren

Trafik sigortası, kasko ve İMM farkı

Trafik sigortası (ZMSS)

- Zorunlu sorumluluk sigortası; yaptırmayan araç trafikten men edilir
- Karşı tarafa ve yolculara verdiği bedeni ve maddi zararı öder
- Kendi aracının hasarını ödemez
- 2026: kişi başı 3,6 milyon TL, araç başı maddi 400.000 TL

Kasko

- İsteğe bağlı mal sigortası
- Kendi aracını korur: çarpma, devrilme, yangın, hırsızlık
- Kusurlu olsan da poliçe şartlarına göre öder
- Ör: Bolu Dağı'nda buzda kayıp devrilen kendi kamyonun

İhtiyari Mali Mesuliyet

- İsteğe bağlı; trafik sigortasının limitini aşan kısmı öder
- Çoğunlukla kaskoya ek teminat olarak alınır
- Ör: TIR'ın çarptığı lüks otomobilin 2 milyon TL'lik hasarı
- Trafik sigortası 400.000 TL öder, kalan 1,6 milyon TL İMM'den

Kaynak: 2918 s. KTK md. 85, 91 · ZMSS Genel Şartları

Otobüs kazasında yolcuyu hangi sigorta korur?

KURAL / KAVRAM

Yolcu taşımacılığında üç güvence birlikte çalışır: Koltuk Ferdi Kaza (kusura bakmadan, kişi başı sabit limit), Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk (taşımacının yolcuya karşı sorumluluğu) ve aracın trafik sigortası.

ÖRNEK OLAY

Ankara-İzmir seferinde devrilen otobüs

Gece 02:30'da Afyon yakınlarında 46 koltuklu otobüs yağmurda savrulup devriliyor; 9 yolcu yaralanıyor. Her yaralı, kimin kusurlu olduğuna bakılmaksızın koltuk ferdi kaza sigortasından tedavi gideri için 252.000 TL'ye kadar ödeme alabilir. Bunu aşan zararlar için firmanın taşımacılık mali sorumluluk sigortasına ve otobüsün trafik sigortasına başvurulur.

Akılda tut: Koltuk ferdi kaza (1.7.2025'ten beri): kişi başı sağlık 252.000 TL, sakatlanma ve ölüm 252.000 TL.

Kaynak: RG 05.06.2025 Koltuk FK Tarife ve Talimatı · 4925 s. Kanun md. 18

Yük ve yurt dışı için diğer sigortalar

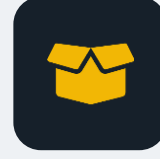
CMR sorumluluk sigortası

Uluslararası karayolu yük taşımasında taşıyıcının sorumluluğunu karşılar. Kayıp-hasarda tazminat brüt ağırlığın kg'ı başına 8,33 SDR ile, gecikmede navlun ile sınırlı.

Yurt içi taşıyıcı sorumluluk

Taşıyıcının kusuruyla yüke verdiği zararı poliçe limitine kadar öder. Ör: Mersin-Ankara narenciye yükü, soğutucu arızası yüzünden yolda bozuldu.

Emtia nakliyat sigortası

Yük sahibinin malını yoldaki devrilme, yangın, çarpma gibi risklere karşı korur. Yetersiz ya da uygunsuz ambalajdan doğan hasar kapsam dışıdır.

Yeşil Kart

Trafik sigortasının yurt dışı karşılığı. Yalnız poliçede yazan ülkelerde, o ülkenin hukuku ve limitleriyle geçerli. Ör: Kapıkule'den Bulgaristan'a giren TIR.

Kaynak: CMR Konvansiyonu md. 23 · Yeşil Kart sistemi

Güvence Hesabı: sigortasız ve kaçan araçlar

Eski adıyla Trafik Garanti Hesabı. 5684 s. Sigortacılık Kanunu md. 14'e göre işler; başvuru Hesabın internet sitesinden yapılır.

- > **Plakası tespit edilemeyen:** Çarpıp kaçan aracın verdiği bedeni zararlar (tedavi, sakatlık, ölüm).
- > **Sigortasız araç:** Trafik sigortası olmayan aracın verdiği bedeni zararlar; Hesap ödedikten sonra işletenden geri ister.
- > **Çalıntı veya gasp edilmiş:** Çalınan aracın kazasında üçüncü kişilere gelen bedeni zararlar.
- > **İflas eden sigortacı:** Ruhsatı iptal edilen ya da iflas eden şirketin ödemesi gereken maddi ve bedeni zararlar.
- > **Karşılanmayanlar:** Manevi tazminat, iflas hali dışında araç hasarı gibi maddi zararlar, aracı çalanın ve bilerek binenin zararları.
- > **Örnek:** Gebze'de gece yaya geçidinde çarpıp kaçan, plakası okunamayan araç: yaralı yaya tedavisini Hesaptan alır.

Kaynak: 5684 s. Kanun md. 14 · guvencehesabi.org.tr

Değerlendirme sorusu 40

Trafik sigortası olmayan bir kamyonetin çarptığı yayanın tedavi giderleri nereden karşılanır?

A

Yayanın kendi kasko sigortasından

B

Koltuk ferdi kaza sigortasından

C

Güvence Hesabı'ndan

D

Emtia nakliyat sigortasından

Cevap C. Sigortasız aracın verdiği bedeni zararları Güvence Hesabı öder, sonra parayı araç işleteninden geri ister. Eski soruda adı geçen 'Garanti Fonu' bugünkü Güvence Hesabı'dır.

Kazanın üç sonucu: hukuki, cezai, idari

Hukuki (tazminat)

- Zarar ödenir: araç hasarı, tedavi, iş göremezlik, destekten yoksunluk, manevi
- İşleten ve taşıma firması zarardan birlikte sorumludur (KTK md. 85)
- Önce sigorta öder; limiti aşan kısım işletene ve sürücüye kalır
- Dava süresi: öğrenmeden 2 yıl, her hâlde 10 yıl (KTK md. 109)

Cezai (yargılama)

- Ölüm: TCK 85 taksirle öldürme
- Yaralanma: TCK 89 taksirle yaralama
- Bilinçli taksirde ceza üçte birden yarıya kadar artar (TCK 22)
- Mahkeme sürücü belgesini 3 ay-3 yıl geri alabilir (TCK 53/6)

İdari (yaptırım)

- İdari para cezası ve ceza puanı
- Sürücü belgesi geri alma, araç trafikten men; 7574 s. Kanunla 2026'da ağırlaştı
- Yetki belgesi sahibi firmaya taşıma mevzuatı yaptırımları
- Yargılamadan bağımsız olarak idarece uygulanır

Kaynak: KTK md. 85, 109 · TCK md. 22, 53, 85, 89 · 7574 s. Kanun

Taksirle öldürme ve yaralama: somut olay

KURAL / KAVRAM

Taksir: dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılıkla, sonucu istemeden suçun oluşması. Ölümde TCK 85: 1 kişide 2-6 yıl, birden çok ölüm veya ölüm+yaralanmada 2-15 yıl. Yaralamada TCK 89: Aralık 2025'ten beri 4 ay-2 yıl.

ÖRNEK OLAY

Konya-Aksaray yolunda uyuklayan şoför

Sabah 06:10, gece boyunca dinlenmeden çalışan personel servisi şoförü direksiyonda uyuklayıp karşı şeride geçiyor; otomobildeki 1 kişi ölüyor, servisteki 5 işçi yaralanıyor. Cezai: TCK 85/2'den 2-15 yıl hapis istemi. Hukuki: ölenin ailesine destekten yoksunluk ve manevi tazminat; önce zorunlu sigortalar öder. İdari: sürücü belgesi işlemleri ve firmaya taşıma mevzuatı yaptırımları.

Akılda tut: Bile bile kırmızıda geçmek veya çok aşırı hız 'bilinçli taksir' sayılabilir: ceza üçte birden yarıya kadar artar.

Kaynak: TCK md. 22, 85, 89 · 7571 s. Kanun (RG 25.12.2025)

Asli kusur, tali kusur ve rücu

Asli kusur

Kazanın asıl nedeni olan kural ihlali. KTK md. 84 sayar: kırmızıda geçmek, arkadan çarpmak, şeride tecavüz, geçiş önceliğine uymamak, park etmiş araca çarpmak vb.

ÖRNEK Bursa'da kırmızı ışıkta kavşağa giren kamyon, yeşilde geçen otomobile yandan çarpıyor: kamyon şoförü asli kusurlu.

Tali kusur

Kazaya katkı yapan ama tek başına kazayı doğurmayan ikincil kusur. Tazminat, tarafların kusur oranına göre paylaşılır.

ÖRNEK Aynı kazada otomobil 50 km/s'lik yolda 70 km/s ile gidiyordu: otomobile tali kusur verilebilir, alacağı tazminat azalır.

Rücu

Sigortacının zarar görene ödediğini, poliçede sayılan hâllerde kendi sigortalısından geri istemesi: kasıt, alkol-uyuşturucu, belgesiz sürücü, fazla yolcu-yük vb.

ÖRNEK B sınıfı belgeyle 27 kişilik midibüs süren şoför kaza yapıyor: sigorta karşı tarafa öder, sonra parayı işletenden ister.

Kaynak: KTK md. 84 · ZMSS Genel Şartları B.4

Kaza sonrası: tutanak ve bildirim

Kaynak: KTK md. 81, 84 · ZMSS Genel Şartları

Değerlendirme sorusu 41

Sürücü belgesi sınıfı kullandığı araca uygun olmayan şoför kusurlu bir kaza yaptı. Trafik sigortası için hangisi doğrudur?

A Sigorta hiçbir ödeme yapmaz

B Sigorta zarar görene öder, sonra işletene rücu eder ✓

C Zararı yalnızca Güvence Hesabı öder

D Zarar gören kendi kaskosundan almak zorundadır

Cevap B. Zarar gören mağdur edilmez: sigortacı önce öder. Uygun belgesi olmayan sürücü rücu hâlidir; sigortacı ödediğini işletenden geri ister.